

[Undervisningsministeren.]

adskillige af disse Cirkulærer; det vil jeg fremdeles faa Lejlighed til, og jeg vil da befitte mig paa at undersøge og lægge Mærke til, paa hvilke Punkter disse Cirkulærer maatte være forældede, for saa at faa dem fornyet. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem i, at der kan ogsaa paa dette Felt gøres en Del til Fremme af en stadig friere og fyldigere Undervisning her i Landet.

Det ærede Medlem anerkendte, at der paa dette Finanslovsforslag under mit Budget er optaget en forøget Bevilling til Lærerhøjskolen, men han vilde mene — det er ogsaa naturligt —, at der kunde være Tale om endnu nogen Forhøjelse, og nævnte særlig — og det forstaar jeg vel — Formiddagskursus, dels for Lærere, der gør Tjeneste i Skolen, hvorved der kunde blive nogle Vikariater og derved Arbejdsløsheden indenfor Lærerstanden i nogen Grad mindskes, dels ogsaa for de unge arbejdsløse Seminarister, saaledes at disse kunde faa en Slags fjerde Aars Seminariumsundervisning, og det ærede Medlem regnede ud, at det kunde maaske gøres for en 125 000 Kr. Saa snart Statens finansielle Hensyn tillader det, vil jeg meget gerne tage dette Spørgsmaal op.

Endelig ønskede det ærede Medlem en Retskrivningsreform og henstillede til mig at nedsætte et lille Udvalg paa tre Medlemmer. De tre Navne, der blev nævnt, er i og for sig og hvert for sig gode, men jeg er ikke sikker paa, at de vilde passe rigtigt sammen i et saadant lille Udvalg; den ene er retskrivningsradikal, den anden retskrivningskonservativ og den tredie, ja, hans Standpunkt er vistnok ikke kendt.

Maa jeg — det skal blive i meget store Træk — lige omtale Retskrivnings-sagen her i Landet; det er et Emne, der, saa vidt jeg ved, ikke har været behandlet her paa Rigsdagen i mange Aar og sjælden kommer til Behandling.

Oprindeligt, da man kun havde faa Skribenter, og da den store Befolkning ikke kunde læse eller ikke læste videre, fulgte Retskrivningen Forfatterne. Staten, Regeringen, blandede sig ikke deri. I Slutningen af det 18de Aarhundrede, i Oplysningstiden, tog Regeringen fat og anbefalede for første Gang — ikke: autoriserede, men:

anbefalede — at følge de bedste Forfattere, og man henviste som Mønster til Ove Mallings „Store og gode Handlinger“. Paa dette Grundlag gik saa Udviklingen langsomt og jævnt for sig op gennem hele det 19de Aarhundrede, idet det stadig var Forfatterne, der angav den rigtige Retskrivning. Der skete nogle Ændringer saa at sige næsten af sig selv og umærkeligt; for 100 Aar siden skrev man f. Eks. „Stjerne“ og „Stjerne“ med de samme Bogstaver, det vilde vi nu ikke kunne tænke os, Bogstavet „j“ er efterhaanden trængt frem.

Saa kom det store skandinaviske Retskrivningsmøde i Stockholm 1869, som foreslog en meget radikal Retskrivningsreform. Der var den Gang to Bevægelser, som bar disse Krav frem; det var Skandinavismen og Grundtvigianismen; der var en Bestræbelse for at nærme de nordiske Sprog til hverandre ogsaa i den ydre Dragt, og f. Eks. i Kampen for de smaa Bogstaver og mod de store Bogstaver i Fællesnavne var der vistnok ogsaa den Gang paa mange Hold en lille antitysk Tendens.

Efter dette Møde og paa Grundlag af Forhandlingerne der udgav Svend Grundtvig i 1870 sin berømte Ordbog, der var ret radikal, med smaa Bogstaver o. s. v.; vi kender de ældre Højskolesangbøger med deres smaa Bogstaver, med deres svenske „å“, med den rigelige Anvendelse af „æ“ i Stedet for „e“ o. s. v. Grundtvigianismen var den Gang stærk fremskridtsvenlig, paa dette som paa andre Punkter, lige saa fremskridtsvenlig, som den nu, paa dette og paa andre Punkter, er blevet konservativ.

Det var disse Bevægelser, der drev Kravet om en Retskrivningsreform frem. Svend Grundtvigs Ordbog af 1870 forekom imidlertid den offentlige Mening her i Landet alt for radikal, og han ændrede den derfor og modificerede den i 1872, og dette blev Grundlaget for en anbefalet Retskrivning; det var den, jeg lærte i mine Skoleaar.

Den 7. Juni 1889 udstedte saa daværende Kultusminister Jacob Seavenius, som ved Siden af at være en reaktionær Junker og fanatisk Militarist havde en vis frisindet Tankegang paa kulturelle Omraader, et Retskrivningsreskript, som autoriserede en Retskrivning, der fulgte den sidste Svend Grundtvigske, ikke den oprindelige, men den sidste af 1872 med visse Modifikationer og